

5. Glavan, A. Evaluarea epuizării profesionale (sindromul burnout) la persoanele cu profesii din domeniul educational. https://revista.ust.md/index.php/acta_educatie/article/download/
6. Pleșca, M. Sindromul de epuizare profesională la cadrele didactice, <https://ibn.idsi.md> ›
7. Saracuța, L. Strategii manageriale de preîntâmpinare a arderii profesionale la cadrele didactice,
8. Богдан, Н.Н.; Самсонова, Е.А. К проблеме профессионального выгорания у преподавателей высшей школы. © 2020. Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2020. Т. 9. № 4(33) 870, pp.316-319.
9. Профессиональное выгорание у педагогов с разным типом саморегуляции деятельности. <https://go.mail.ru/redirect?type>

CZU:37.018.26

ROLUL FAMILIEI ÎN PERFORMANȚELE ȘCOLARE ALE ELEVILOR

PERȚA Elena,

profesor, Școala Gimnazială Păstrăveni, ROMÂNIA

Rezumat. *Din perspectivă sociologică, familia este instituția fundamentală în toate societățile. Familia este un "grup social relativ permanent de indivizi legați între ei prin origine, căsătorie sau adopțiune". În societatea românească, suntem familiarizați cu anumite versiuni ale familiei :familia nucleu si familia extinsă. Prin definiție, familia este nucleul elementar realizat prin căsătorie, care unește soții și pe descendenții acestora (copiii) prin raporturi strânse de ordin biologic, economic și spiritual. Familia exercită o influență deosebit de adâncă asupra copiilor. Strategiile educative la care se face apel în familie, mai mult sau mai puțin conștientizate, determină în mare măsură dezvoltarea personalității, precum și rezultatele școlare ale copiilor, comportamentul lor sociomoral.*

Cuvinte-cheie: familie, educație, reușită, învățare, influență, modele.

Abstract. *From a sociological perspective, the family is the fundamental institution in all societies. The family is a "relatively permanent social group of individuals connected by origin, marriage or adoption". In Romanian society, we are familiar with certain versions of the family: the nucleus family and the extended family. By definition, the family is the elementary nucleus achieved through marriage, which unites spouses and their descendants (children) through close biological, economic and spiritual relationships. The family exerts a particularly profound influence on children. The educational strategies used in the family, more or less aware, largely determine the development of personality, as well as the school results of children, their sociomoral behavior.*

Keywords: family, education, success, learning, influence, role models.

Familia este partenerul tradițional al școlii deoarece influențează atitudinea copilului față de învățatură, motiv pentru care școlarizarea nu se poate realiza fără participarea activă a părinților.

Alături de școală și organizațiile de tineret, familia este unul din factorii care se preocupă de educația omului. De educația oamenilor se ocupă și alte persoane, instituții și organizații sociale, dar influențele educative exercitate de acestea sunt mai puțin organizate decât cele ale familiei, școlii și organizațiilor de tineret.

Educația în familie, cei șapte ani de acasă, influențează puternic întreaga existență a individului, indiferent dacă el recunoaște sau nu. Părinții sunt modele pe care copiii, conștient sau inconștient, le văd cu ochii minții și le urmează.

Dezvoltarea intelectuală este cea mai importantă. În cadrul familiei copilul își însușește limbajul. Volumul, precizia vocabularului și corectitudinea exprimării copilului depind de munca depusă de părinți în această direcție.

Ca prim factor educativ, familia oferă copilului aproximativ 90% din cunoștințele uzuale(ex: despre plante, animale, ocupațiile oamenilor, obiecte casnice etc.). Familia se preocupă și de dezvoltarea proceselor intelectuale ale copiilor. Ea le dezvoltă spiritul de observație, memoria și gândirea. Părinții încearcă să explice copiilor sensul unor fenomene și obiecte pentru a le putea înțelege.

Copilul obține rezultatele școlare în funcție de modul în care părinții se implică în procesul de învățare. Părinții trebuie să-i asigure copilului cele necesare studiului: rechizite școlare, cărți de lectură, manuale școlare etc., cât și niște condiții bune de muncă: un birou, un computer și nu în ultimul rând liniște pentru a se putea concentra. Părinții trebuie să-și ajute copiii la învățatură; ajutorul trebuie limitat la o îndrumare sau sprijin, nefiind indicat să efectueze temele copiilor. Cu timpul, părinții se vor limita la controlarea temelor de acasă și a carnetului de note. Deci, atitudinea părinților trebuie să fie una de mijloc: să nu-l ajute prea mult pe copil, dar nici să nu se intereseze deloc de rezultatele acestuia.

Educația morală a copiilor. În familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respectul, politețea, cinstea, sinceritatea, decența în vorbire și atitudini, ordinea, cumpătarea, grija față de lucrurile încredințate. În realizarea acestor sarcini, modelul parental ajută cel mai mult; părintele este un exemplu pentru copil. Părinții le spun copiilor ce e bine și ce e rău, ce e drept și ce e nedrept, ce e frumos și ce e urât în comportamente. Aceste noțiuni îl ajută pe copil să se orienteze în evaluarea comportamentului său și a celor din jur. Tot în sens moral, familia îl îndrumă să fie sociabil, să fie un bun coleg și prieten.

Familia este matrice de viață fundamentală pentru existența și formarea personalității elevului, ca mediu educativ determinant, dar și ca sursă de dezadaptare școlară și de comportament deviant al elevului, prin factori psiho-pedagogici, cu efect cauzal negativ.

Modelele de conduită oferite de părinți – pe care copiii le preiau prin imitație și învățare precum și climatul socioafectiv în care se exercită influențele educaționale constituie primul model social cu o influență hotărâtoare asupra copiilor privind formarea concepției despre viață, a modului de comportare și relaționare în raport cu diferite norme și valori sociale.

Strategiile educative la care se face apel în familie, mai mult sau mai puțin conștientizate, determină în mare măsură dezvoltarea personalității, precum și rezultatele școlare ale copiilor, comportamentul lor sociomoral. Familia este partenerul tradițional al școlii. Aceasta influențează atitudinea copilului față de învățatură, de aceea școlarizarea nu se poate realiza fără participarea activă a părinților. Îndeplinirea cu succes a funcțiilor familiei implică respectarea cerințelor socio-educative:

- preocuparea permanentă a părinților de a-și ridica nivelul pregătii profesionale pentru a putea fi model și pentru a sprijini copiii în dezvoltare;

- asigurarea unui climat emoțional-afectiv echilibrat;

- cunoașterea de către părinți a obligațiilor socio-educative față de instituția de învățământ la care este înscris copilul;

- antrenarea copiilor, în funcție de particularitățile de vârstă, la viața și munca variată a familiei, evitându-se situațiile de a li se oferi totul de-a gata în satisfacerea trebuințelor lor;

- sprijinirea copiilor la învățatură, prin supravegherea și îndrumarea lor în efectuarea temelor, lucrărilor școlare etc.;

- să nu se condiționeze, de nimeni, obținerea unor rezultate la învățatură, -recompensele să se dea ca o urmare firească a rezultatelor bune sau foarte bune la învățatură;

- să li se acorde copiilor mijloace materiale și financiare (bani) în limita necesităților firești, evitându-se exagerările în această direcție, chiar în situațiile când părinții cu venituri mai mari; exagerările pe această linie vor avea urmări negative, copiii folosind necorespunzător surplusurile bănești, îndeosebi. Părinții trebuie să satisfacă trebuințele (ale copiilor, dar nu trebuie să se sacrifice pe ei înșiși, satisfăcându-le egoismul. Firesc ar fi ca un copil să ajungă să spună: îmi este suficient o anumită sumă de bani, spunându-le părinților: aveți grijă și de voi!, ceea ce ar face pe părinți să înțeleagă și limitele familiei pentru satisfacerea trebuințelor lui;

- să se manifeste o autoritate părintească rațională, umană, justă; nici dragoste exagerată, nici exigență exagerată, brutală, nici părinți toleranți și indulgenți, nici părinți tirani;

- dragostea părintească să fie egală pentru toți copiii; indiferent de vârstă, sex alte diferențieri individuale;

- copiii trebuie învățați să stabilească relații numai cu persoane cunoscute și care le vor binele; de evitat orice cunoștință întâmplătoare, căci fără voia copiilor, aceștia pot intra în medii imorale, infracționale etc., pot aduce prejudicii și familiei;

- orice situație nouă (de viață, educațională, relațională, afectivă, comportamentală) apărută în viața copiilor trebuie sesizată imediat și realizate măsurile, mijloacele și măsuri adecvate, pentru a feri copiii de șocuri grave (tensiuni, nemulțumiri, însingurări, diverse etc.), care duc la disconfort familial, educațional, psihosocial etc., cu influențe negative în evoluția vieții și personalității copiilor. În numele dragostei adevărate și al responsabilității, părinții au îndatorirea ca, începând cu vârstele fragede, să prevină și, după caz, să înlăture orice fel de abatere a copiilor lor. Neluarea în seamă a abaterilor poate duce la „consolidarea” acestora și, duce, la degradarea personalității copiilor lor, mai ales în perioada pubertății. La pubertate și la adolescență apar unele trăsături nefavorabile dezvoltării și manifestării personalității, cum sunt egocentrismul, îngâmfwarea, nonconformismul, bravarea. Prevenirea și înlăturarea, după caz, a unor comportamente negative trebuie realizate cu mijloace educaționale pozitive, inclusiv folosirea sancțiunilor, care să convingă de necesitatea unei comportări demne, înțelepte. Mijloacele negative de educație precum: bătaia, luarea dreptului la hrană sau insultele, care jignesc fizic și moral, lasă amintiri neplăcute în mintea copiilor. Indiferența (abandonul educativ), ca și „cicălirea” educativă, trebuie să fie evitate de către părinți. O educație părintească bazată pe convingere este mai eficientă și de lungă durată, mai fiabilă, mai plină de satisfacții pe termen lung, atât pentru părinți, cât și pentru copii.

Părinții sunt primii dascăli, care au o mare responsabilitate socio-umană și a căror educație lasă amprente, uneori pentru toată viața deoarece copiii îi imită în tot și în toate. Motivul? Iubirea sinceră pe care le-o poartă! Admirația lor pentru părinți este mare, idolatrizându-i chiar, așa că, micuțul este oglinda fiecărui părinte. Pentru a reuși mai bine în educația copiilor lor, părinții trebuie să fie consiliați, să se pregătească ca să știe care sunt fundamentele concepțiilor și strategiilor educative.

Implicarea educațională a familiei este definită ca un set de activități pe care părinții le îndeplinesc cu scopul de a susține, direct sau indirect procesul de instruire a copiilor. Cercetările arată că perioada dintre copilăria timpurie și prima clasă primară este crucială pentru dezvoltarea copilului. Comparativ cu părinții ai căror copii nu au frecventat grădinița, cei care au optat pentru urmarea programului instructiv-educativ în grădiniță au aspirații ocupaționale mai ridicate pentru proprii lor copii și o satisfacție în privința performanțelor școlare ale acestora. Implicarea familiei în procesul de pregătire din perioada preșcolară este considerată de o deosebită importanță, cu efecte pozitive asupra performanțelor școlare. Crearea practicilor educaționale care să încurajeze parteneriatul familie-grădiniță reprezintă o primă etapă.

Experiențele copilului anterioare începerii școlii reprezintă un factor care are un rol important în adaptare. Adaptarea școlară este un predictor important asupra succesului școlar. Atitudinea copilului față de școală este importantă pentru adaptarea sa și pentru o stare socio-emoțională echilibrată. Copiii care au o percepție pozitivă despre școală vor avea performanțe școlare mai bune și se vor adapta mai bine din punct de vedere social decât cei care percep școală

într-un mod negativ. Calitatea relațiilor dintre cadru didactic și copil, experiențele cu ceilalți preșcolari și atitudinea familiei față de procesul de învățare reprezintă factori care influențează percepția copilului față de școală.

Astăzi, relația familie-școală este o prioritate. Însă este nevoie de timp și de efort, întrucât problemele comportamentale și de educație ale elevilor nu dispar după o singură intervenție. Uneori, atât familia, cât și școala vor fi nevoite să lucreze împreună ani întregi pentru soluționarea problemelor comune și pentru a-și oferi ajutor reciproc în vederea accelerării progresului școlar al copiilor. În același timp, este nevoie de acceptarea necondiționată a celuilalt. Relațiile de colaborare sunt mult mai îmbunătățite atunci când educatorii îi abordează pe părinți la nivelul la care se află aceștia, nu la nivelul la care ei (educatorii) cred ca ar trebui sau ar putea să fie. Astfel, sensibilitatea la diferențele dintre părinți în ceea ce privește timpul, aptitudinile și cunoștințele lor va împiedica emiterea de judecăți nefondate.

Privind parteneriatul familie-școală cu deschidere și interes, într-o manieră dinamică și flexibilă, este nevoie să se evite o anumită rutinizare a relaționării și să se depășească modalitățile tradiționale, clasice, de lucru cu părinții. În cadrul unor coordonate definite de respect mutual, permisivitate, acceptare necondiționată, căldură, empatie și absența oricărei exploatare, parteneriatul are șansa de a fi constructiv. Numai astfel vom reuși să găsim un loc adecvat parteneriatului, astfel încât perspectiva din care sunt privite locul și rolul copilului să permită o conexiune eficientă a școlii cu viața reală, elevul învățând în cele din urmă să fie bine ancorat în realitate și, în același timp, un model pentru alții.

În consecință, unul dintre scopurile principale ale parteneriatului este crearea unui mediu educațional care să activeze potențialul de învățare al elevilor și să încurajeze implicarea activă în învățare. În acest sens, școala trebuie să asigure un climat în care atât elevii, cât și părinții să se simtă confortabil și, pe cât posibil, să fie protejați de tentația de a asocia școala cu sentimentul de eșec. Dacă interacțiunile dintre familie și școală sunt de calitate, cei care contribuie la stabilirea acestor relații se vor simți mai puternic conectați, mai optimiști, mai respectați și mai pregătiți în ceea ce privește ajutorul pe care îl pot oferi elevilor în procesul învățării. Școlile vor ca părinții să fie implicați, dar implicarea lor depinde de măsura în care sunt invitați, informați și implicați în tot ce se întâmplă.

Bibliografie

1. Jigau, M. Factorii reușitei școlare. București: Editura Grafo Art, 1998.
2. Piștoiu, A.- A. Familia primul educator-rolul familiei în activitatea de învățare. Disponibil: <https://www.academia.edu/>.
3. Stănciulescu, E. Sociologia educației familiale. Iași: Editura Polirom, 1997.